

Özgür Arun

Prof.Dr.

Bana ulaşabilirsiniz:

☎ 0 (242) 227 44 00 (dhl: 4163)

✉ arun@akdeniz.edu.tr

🐦 @OzgurArun

🌐 www.ozgur.arun.com.tr

İLERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ VE ETİK

**BAHAR 2025
DOKTORA**

PERŞEMBE 13.00 - 16.00

OFİS SAATİ

Pazartesi 13.30 - 14.00

DERSİN TANIMI

Dünyanın, doğanın ya da sosyal hayatın, anlaşılma, açıklanmaya ya da çözümlenmeye ihtiyacı yoktur. Ancak insanın, içinde yaşadığı dünyayı anlamaya, açıklamaya ya da çözümlenmeye ihtiyacı vardır. İnsanın bu ihtiyacı, etrafında olup biteni anlama çabası, mantığın da önerdiği üzere, çoğu zaman neden-sonuç ilişkisine dayalı çıkarımlarla karşılaşır. Oysa yaşam, bir neden-sonuç ilişkisinden müteşekkil değil. Yağmurun yağması ekinin bitmesini gerektirmez. Yağmurun yağmasıyla ekinin bitmesi arasındaki neden-sonuç ilişkisini kurgulayan insanın zihnidir. Böylece insan, kavrayışçı bir anlama sürecine angaje olabilir. Demek ki doğanın kendisini değil, insanın doğayı ve kendi doğasını anlamaya, açıklamaya ihtiyacı var. Yeme-içme, barınma, güvenlik gibi temel ihtiyaçların yanında, sorularına yanıt araması da insanın temel ihtiyaçlarından birini karşılar. Bu temel ihtiyaç, doğasında olanı anlama, yorumlama ve izah etme çabasıyla karşılaşılır. Bu girişim etrafıca gerçekleştirildiğinde, bireye geleceği tahmin etme olanağını da sunar. Geçmiş ve şimdi olan biteni anlamının yanında geleceği tahmin etme imkanı, aynı zamanda insan zihni açısından sağaltıcıdır. Ne var ki sosyal araştırmalar, gündelik hayatta gerçekleşen bilgi edinme aktivitesinden üç önemli noktada farklılık gösterir. Edinilen bilginin, nesnel, güvenilir ve denenebilir olması, sosyal araştırmaların meşhur üçlemesini oluşturur. Bu bağlamda, sosyal araştırmalar, gündelik olarak gerçekleşen bilgi edinme aktivitesinin, sistematik olarak tasarlanmasıdır. Onun yaratıcı tasarımı, ürettiği bilginin nesnel, güvenilir ve denenebilir olmasını sağlar.

Sosyal bilimlerde kullanılan yöntem ve araştırma tekniklerini içeren bu ders, genç araştırmacıları praxisle tanıştırmayı hedeflemektedir. Ders süresince, sosyal bilimlerde hakikati ararken kullanılan yaklaşımları ve teknikleri keşfe çıkacağız. Sosyal bilimlerde teori ve ampirinin kucaklaştığı nokta olan praxisin önemi üzerinde duracağız. Araştırma sorusunun formüle edilmesiyle başlayıp devam eden süreçte, nitel ve nicel araştırma tekniklerini uygulamak suretiyle, sosyal araştırmaların ruhunu anlamaya çalışacağız. Ölçmenin doğası ve sorunları üzerinde tartışacağız. Ayrıca, bu ders kapsamında, edineceğiniz teorik ve ampirik düzeydeki tecrübeler, tezlerinizi hazırlamada da destek olacaktır.

DERSİN ÇIKTILARI

Bu derste, sosyal bilimlerde kullanılan temel araştırma tekniklerinin neler olduğunu öğreneceksiniz. Ders kapsamında yapacağımız çalışmalar neticesinde;

1. Sosyal araştırma tasarımının temel bileşenlerine ilişkin kavrayış geliştireceksiniz.
2. Sosyal dünyaya ait sorulara öylesine yanıt vermek yerine, sistematik biçimde kullanılacak araçlar ve prosedürler yoluyla yanıt vermenin imkanına ilişkin kavrayış geliştireceksiniz.
3. Her araştırmanın sınırlılıkları vardır, sınırlarınızı öğreneceksiniz. Ampiri sınırlılıklar içerir, ancak bu sınırlılıkları ve onların mahiyetini, ölçme yapmadan kavramak olanaksızdır. Dahası, ölçme yapmaksızın, teorik yapıyı tehdit eden unsurları anlamak ve bu çerçevede kavrayış stratejiler geliştirmek mümkün de olmayacaktır. Edineceğiniz bilgilerle, sosyal araştırmaların sınırlılıklarına ilişkin kavrayış geliştireceksiniz.
4. Ölçmenin doğası ve sorunları üzerinde tartışacağız. Tartışmalar sonunda teorik ve ampirik düzeyde edineceğiniz tecrübeler, tezlerinizi hazırlamada da destek olacaktır.

DEĞERLENDİRME

Bu ders kapsamındaki müfredatın kümülatif bir doğası var. Dersi kaçırdığınızda, konularda geri kalmanız olası. Bu durum ilerleyen konuları yakalamanız zorlaştırabilir. O nedenle, derslere düzenli olarak katılmanız önemlidir. Dersin değerlendirilmesi aşağıdaki gibi olacaktır.

Ara Sınav (saha çalışması)	%40
Katılım	%10
Final	%50

"International Spotlight: Developing a Gerontological Social Policy Agenda for Turkey" başlıklı yazıyı internetten indirip okuyarak, e-posta adresime "may the force be with you!" konu başlığıyla 15 Şubat 2025 tarihine kadar göndereceğiniz en az 5 cümlelik yorumlar için vize notunuza 5 puan ekleyeceğim.

AKADEMİK SUIİSTİMAL

Bu derse katılan tüm öğrencilerin akademik suiistimal ve yaptırımları hakkında bilgisi olduğu kabul edilmektedir. Bu kapsamda, akademik sahtekarlığın ve suiistimalin etik kurullar tarafından ciddi olarak cezalandırılacağı açıktır. Akdeniz Üniversitesi'nin bilimsel etiğe aykırı olarak sıraladığı davranışların neler olduğunu öğrenmek için lütfen Akdeniz Üniversitesi'nin ilgili web sayfasına başvurunuz. (<http://etikkurulu.akdeniz.edu.tr>)

Eğer Akademik Suiistimal ve Sahtekarlığın ne olduğu hakkında daha fazla desteğe ve bilgiye ihtiyaç duyarsanız ya da etik ihaller konusunda emin değilseniz, lütfen konuyla ilgili olan akranlarınıza ya da hocalarınıza danışınız.

SORUMLULUKLAR & BEKLENTİLER

- Derse hazırlıklı gelin. Size verilen program kapsamında hangi tarihte hangi konunun tartışılacağı belirtilmiştir. Belirtilen tüm okumaları zamanında yapıp derste tartışmalara katılın.
- Derse zamanında gelin. Derse geç katılım, arkadaşlarınız ve benim için rahatsızlık verici olacaktır.
- Derste başarılı olmanın temel esası katılımdır. Tartışma bölümünde konuyla ilgili görüşlerinizi paylaşmaktan çekinmeyiniz.
- Arkadaşlarınıza ve hocalarınıza karşı saygılı olun. Sonuna kadar dinlemeye ve insanlar konuşurken sözlerini kesmemeye özen gösterin. Bakış açılarını yargılamadan önce, insanların nereden geldiğini, hangi tür tecrübeleri olduğunu ve ne söylediğini anlamaya çalışın. Farklı tecrübeleri ve bakış açılarını dinlediğinizde, değerli şeyler de öğrenebileceğinizi unutmayın.

ENGELLİLİK

Günlük yaşamda fonksiyonel veya sosyal yönden engellenen öğrenciler, Akdeniz Üniversitesi Engelli Öğrenci Destek Birimi'ne başvurabilirler (<http://engelsiz.akdeniz.edu.tr>). Engelli öğrenciler dönem başında, dersler başlamadan önce, benimle temasa geçerse, gerekli işlemleri birlikte yapabiliriz.

OFİS SAATLERİ

Ofis saatleri, akademik çalışmalarınıza destek olmak üzere, sadece sizin için ayrılmış bir zaman dilimidir. Dersin ofis saatleri Pazartesi günleri 13:30-14:00 arasındadır. Bu dersle ilgili ihtiyaç duyduğunuz tüm desteği ofis saatlerinde alabilirsiniz. Bu imkanı kullanmaktan ve ofis saatleri içinde benimle görüşmekten çekinmeyiniz. Ofis saatine gelmeden önce randevu almayı unutmayınız.

DERS MATERYALİ

- Arun, Ö., (2016). Türkiye'de Sosyal Araştırmanın Makamı: Larvatus prodeo! ve Sosyal Araştırmalarda Krizi Aşmak İçin Üç Strateji. Sosyoloji Divanı, 8, 187-200.
- Babbie, E., (2007). The Practice of Social Research. Belmont, CA: Thomson Wadsworth.
- Bryman, A., (2004). Quantity and Quality in Social Research. London: Routledge.
- Byrne, D., (2002). Interpreting Quantitative Data. London: Sage Publications.
- Feyerabend, P., (1975). How to Defend Society Against Science. Radical Philosophy, 11(summer): 3-8
- Kuhn, T.S., (1995). Bilimsel Devrimlerin Yapısı. İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Lin, N., (1976). Foundations of Social Research. McGraw-Hill
- Neuman, Lawrence W., (2011). Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches. Toronto: Allyn and Bacon Press.

*Önerilen okuma listesi ayrıca sunulmaktadır.

HAFTA**KONU & OKUMALAR**

1. Hafta **Hoşgeldiniz! Dersin tanıtımı & tanışma**
2. Hafta **Bilimin Doğası ve Sosyal Bilimlerde Yöntem Tartışmaları**
Bryman, ss.1-10; Byrne, ss.12-41; Feyerabend; Kuhn
Bilimin Doğası
Neuman, 1. Bölüm; Babbie, 1. Bölüm
Neden Araştırma Yaparız?
3. Hafta **Kuram ve Araştırma**
Neuman, 3. Bölüm; Babbie 2. Bölüm; Lin, 2. Bölüm
4. Hafta **Araştırma Türleri**
Neuman, 2. Bölüm
5. Hafta **Araştırma Tasarımı: Kavramsallaştırma & Operasyonelleştirme**
Neuman, 6. Bölüm; Babbie 4. Bölüm
6. Hafta **Tarama Araştırması**
Neuman, 10. Bölüm; Babbie, 9. Bölüm; Lin, 13. Bölüm
7. Hafta **Tarama Araştırması (devam)**
Neuman, 7. Bölüm; Babbie, 5. Bölüm; Lin, 9. Bölüm
Şorukağıdı geliştirme
Örnekleme seçimi
8. Hafta **Nonreactive Research & Secondary Analysis**
Neuman, 11. Bölüm; Lin, 12. Bölüm;
9. Hafta **Saha çalışması**
10. Hafta **Saha çalışmalarının değerlendirilmesi**
Neuman, 12. Bölüm; Babbie, 13. Bölüm; Lin, 18.Bölüm
11. Hafta **Nicel Araştırma Sürecinde Etik İlkeler**
Neuman, 13. Bölüm
12. Hafta **Nicel Araştırma Sürecinde Etik İlkeler (devam)**
Film Gösterimi
13. Hafta **Tartışma: Nitel ve Nicel Araştırma Tasarımı**
Arun (2016)
Bryman (2004)-
“The Debate about Quantitative and Qualitative Research” pp.93-125
“Combining Quantitative and Qualitative Research” pp.126-154
“Comparing Quantitative and Qualitative Research” pp. 155-170
14. Hafta **Sonuç: Dersin genel değerlendirmesi; Ne öğrendik?**